

Chanzuns popularas engiadinaisas

Autor(en): **Derin, P. J.**

Objektyp: **Article**

Zeitschrift: **Annalas da la Societad Retorumantscha**

Band (Jahr): **6 (1891)**

PDF erstellt am: **16.05.2024**

Persistenter Link: <https://doi.org/10.5169/seals-178715>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Inhalten der Zeitschriften. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern.

Die auf der Plattform e-periodica veröffentlichten Dokumente stehen für nicht-kommerzielle Zwecke in Lehre und Forschung sowie für die private Nutzung frei zur Verfügung. Einzelne Dateien oder Ausdrucke aus diesem Angebot können zusammen mit diesen Nutzungsbedingungen und den korrekten Herkunftsbezeichnungen weitergegeben werden.

Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. Die systematische Speicherung von Teilen des elektronischen Angebots auf anderen Servern bedarf ebenfalls des schriftlichen Einverständnisses der Rechteinhaber.

Haftungsausschluss

Alle Angaben erfolgen ohne Gewähr für Vollständigkeit oder Richtigkeit. Es wird keine Haftung übernommen für Schäden durch die Verwendung von Informationen aus diesem Online-Angebot oder durch das Fehlen von Informationen. Dies gilt auch für Inhalte Dritter, die über dieses Angebot zugänglich sind.

Chanzuns popularas engiadinaisas.

Jo dalla bocca da nossa glioud e jo da veglas scrittüras sun stattas missas insembel las seguaintas chanzuns. Ellas fan part d'üna coleziun plü gronda ma in part amo incompleta; coleziun fatta sainza as dar üngün fastidi scha tottas la poesias sun *originalas* rumanschas o bricha. — Minchüna ha sia valur, ch'ella sia pür plü o main libramaing vertida or d'oters linguachs, cun nos idioms ha ella tut sü eir alch del character da nos pövel. Laschairs ad oters il pissèr da la tscherma e manain nan pro per quella jada il plü blèr material pussibel. —

Plü co bé documaints da lingua sun quistas chanzuns da riguardar sco documaints d'oters temps e d'oters custüms. Cun las bellas e sgüras stradas da nos cuolmens, cun las jelgas charozas federalas, arivet in nossa vallada, prümischem jast, *il progress*. — El ha scuvert la sulvada bellezza da nos pajais, ha mossà ad ütillar las auas mineralas; ans culliond cun il mond per mez del telegraf e da la posta, el ha purta üna nova vita in nossa val solitaria. — Però per üna ledscha fatale, eir pro no il progress nun ha fat ün pass inavant sainza büttar jo tot quai ch'el ha inscuntra sün sa via. Davant el o sovent bè davant a sias *aparanzas*, cüstüms et üsansas ch'i düreivan da seculs han stovü ceder e sün hoz bé üna memoria dels plü vegls. Daspo quella vota nos antic linguach cha ningün oter nun ans podrà ma rimplazar, sto cumbatter cun ün inimih ferm e pussaint! Hoz amo, avant co chi sia massa tard, clejain insembel quai chi amo reista del passà, pustüt las chanzuns cha nossa vallada ha in uschè grond numer. Ils contrasts da la vita passan tras lur strofas irregularas;

simplas et alla veglia, in ellas riviva nos pövel cun sias virtùds e seis défets. Tot quai ha hoz o plü amo duman la valur d'ün documaint. Scha na oter schi almain cun lur abundanza quellas chanzuns saran perdüttas cha nos pövel es stat e sarà adüna poët infin ch'el tschantschara nossa dutscha lingua materna!

P. J. Derin.

I.

Chanzun davart la libertad.

Sü, sü, o Svizers e Grischuns!
Sü tots da cumpagnia!
Chantain üna nova chanzun
Al Segner sün quist di.

Sü o diletta juventüm!
Sü tots in cumpagnia!
Chantain üna nova chanzun
A Dieu per sa jüstia.

Hoz vains no bain l'ocasium
Uschè d'ans alegrar,
Siglir d'algrezia e' ns tegner buns
Per nossa libertad.

Avant traischient anns passads
Nos babuns chars stovettan
Per aquistar lur libertad
Sponder sang e combatter.

Ma nus per causa nos puchads
Et grondas ingüstias
La libertad vains inbürgià
O led e magunia!

Nel an setschient e novantot
Per causa nos puchads
Ha Dieu vuglù nos char pajais
Cun guerra circondar.

Ach, che trais anns cha quels sun stats!
Uschè dals passantar,
Ingün podeiva plü il siou
Dafatta cumandar.

Qua vainsa viss eir inimihs
Et eir alchüns tirans
Chi 'ns han laschats inminchadi
O led, dolur e plonts!

Mo'l Segner Dieu omnipotaint
Da nus slaschet gnir pchà,
E nossa chara libertad
Ha darche turnantà.

Dimena chars predicaturs
Il nom da Dieu ludai
Cha sàinza temma dels mondaus
Seis pled predgiar podai.

Rovai dimena al S. Spiert
Quel as vögla mossar
Cha vo possat predgiar indret
A l'Evangelì char.

Sü o marits et eir muglèrs
Cun ils vos chars infants
Chantai d'algrezia e triumf
E siat recognoschaints.

Sü verginas eir con dalet
A Dieu dessat lodar
Servi al segner cun cor s-chet
Per nossa libertad.

Chantain bels psalms et eir canzuns
A Dieu per celebrar,
Sigli d' algrezia et 's tgnai buns
Las vuschs fat strasunar.

Exaudans Dieu omnipotaint
Per amur da Jesus Crist,
Stans pro o Dieu omnipotaint
O tū Salvader jüst.

Nun 's chastiar o Segner char
Ans vöglast perdunar
E nossa chara libertad
Davent plü non piglar.

Ach Segner lascha splendorir
Tia fatscha sur da nus
Et eir ans vöglast benedir
O Segner grazius.

No tai rovain Salvader char
Per amur d' tia paschiun
Tü ma da no nun at retrar
Mo dans tot il perdun.

Pigla sü nos ingraziamaints
Cha no at podains dar
Tü sast cha no perfetamaing
Indret nun podain far.

A tai sia lod ed ingraziamaint
O Crist nos redentur
A tai bap, figl e Sonch Spiert
Chantain gloria et onur!

II.

Chanzun novella.

L' aigla ha pers la forza
La non po plü sgolar,
La Frantscha tras sia forza
L' ha fat il chè sbassar.

Sia ira (ça ira) cun algretia
Ils Franzès van chantond,
Pertot ingio ch' els van
Cun valor cumbattond.

Pertot els fan las ledschas
Tots stovan l' observar,
Ingün po contradir
Tots ston bé obedir.

'l Tirol quella forteza
Ch' ingün nu leiva crair
Sun entrats cun leideza
Sco svest vain podü vair.

Vienna non eira sgüra
Ella steiva spettar
Als Franzès, containteza
Cha 'n pasch la laschan star.

L' Italia es totta persa
Sco eir ils Pajais Bass
Zond brich am possa volver
Pertot serrà il pass.

Boemia et Ungaria
Ais tot meis reginom,
Bandunond l' Ingelterra
Non vess eu ingün don.

L' Ingelterra es richantada
Et eu patesch il don
Scha no 'm distach dad ella
Pertot meis reginom.

Tü sabi prussianer
Hast bain prolitigià
L' alianza hast disfat
In pasch esch tü reistà.

Eu nun l' ha perdunada
Ma tegn per adimaint
Nom ha ch' eu vegn in forza
Scha bain tü esch possaint.

La Frantscha non post vendscher
Eu vez ch' eu sun sforzà,
Bainbod da far la pasch
Eu sun mez ruvinà.

La *Frantscha* disch:

O Ingelterra altera
Tü tainst dozà il chè
Consegna tü mias inslas
Las qualas m' hast piglè.

Tot sa cha tü esch richa
À scodün es contschaint
Forsa ün di vgnarà
Ūn oter plü possaint.

Ils principals dal imperi
Han gnü eir pac guadogn
D' as metter cunter Frantscha
Eir quels pateschan don.

Raig de *Napoli* disch:

Eu non sa plü che dir
Che stüdi ch' eu piglia
Ossa nun reista oter
Co solum la Siziglia.

Raig da *Sardegna* disch:

Il Piemont es ie
Non poss plü l' aquistar
Ma solum la Sardegna
Quell' am pudess reistar.

Raig da *Spogna* disch:

Eir eu l' ha sayurada
N' ha gnü eir ün bun nas,
Ma trid' am jeiva bod
Eir in man dels Franzès.

Ils signurs holandais
Eir quels crajevan bucca
Chi gnissan ils Franzès
Als squassar la perucca.

Ossa vus aliats
Craiaivat bain da bun
La Frantscha tots insembel
Da far 'na partizium.

Il *papa* plondscha:

Eu perd il plü da tot
Las clafs del paradis
Ch' eu non poss plü entrar
Ni eu ni meis amis.

Ils Franzès l' han piglada
In tsel el van chantond
Sa ira (ça ira) cun alegria
Tots van eir musicond.

Svizzers e grischuns:

La Retia e la Helvetia
Tots duas in uniun
As spettan da la Frantscha
Bucca ordinationum.

Schabain eir ossa para
Remodernationum
Eir con las nossas ledschas
In nos pajais grischun.

Vulain rovar al Segner
Ch' el vögla inspirar
Quaista nova regentia
Cha tot possa bain far.

Eu non sa plü che scriver
Dun fin a mia chanzun
Viva pür Bonaparte!
Sco eir la nation!

III.

Üna cuorta chanzunetta
Vainta quia fat our
Incunter als Franzès
Cha possan pür craper
La repüblic. (!)

Ils Franzès sum darcheu
Gnis gio per Engiadina
Rivats sum üna not
Han gieu da sfurcler brav
O bain chi dan!

Crajeivan da claper
Als Salis in la Punt
Ma els s'han bain falos
Quels quatter Scravunos
Viv' il Davos!

Els sum its inavaunt
Rivos infina Schianf
Lo per ir a durmir
Crajand dad esser sgürs
Dals Salis.

Ils Salis sum jous sü
Ai gio pels munts da Zuoz
In terma da duas uras
Han clapò ils Franzès
Tuots preschuners.

Lutinent Albertini
Cun sia bella maniera
Ho cumandò ils Franzès,
L'ho clapò preschuners
Viv' Albertin!

L'es jeu da stüv aint
Cun sieu chapè i maun
Ils ho chatos allò
Chi eiran bè alvos
Chi's treivan aint.

L'ho giavüschö il bum di
Cun sia bella maniera
L'ho dumandò ils Franzès
Cha's rendan preschuners
Eir tuot subit.

Els sun reistos fich smorts
Sum squasi crudos gio
Ma co non ha gieu nom
Els han stovieu partir
Eir tuot subit.

Ils Salis sum retrats
Ingio infin a Grätz
Causa chia'l regiment
Veiva da gnir disfat
Del Salis.

Schi nun füss sto per que
Nun giaivna bricha ingio
Quels quatter scravunos
Vessan tgnü inavos
Bè sco ün spass!
Viva l' Albertini!

IV.

Partenza d'ün spus da sia amanta.

Or dal cor la cumpagnia
Vegn pel mond pelegrinond
Ma qua reist' a mai fadia
Cun tristeza vegn scrivond.

Hoz m' ais arivà 'na charta
Quella es scritta da Paris
E Napolium am scriva
Cha duman n' ha da partir.

La mia spada n' ha giüzada
Sün duman per la purtar
E la tschinta es preparada
Sün meis döss per la tschantar.

Duas pistolas sun chargiadas
Sün daman per las sbarar,
Per far plaschair a mia armada
Ed a l'otra contristar.

Servitur va tü in prescha
E preparam il chavà,
Perchè eu jarà a manvagi
Cur salvainta il sulai.

Eu sa bain cha mia partenza
A qualchün displascharà
Schi nun es üna schi es l'otra
Chi per mai fich cridarà.

Char marus perchè am laschast
Üna grazia rov a tai
Pos' ün ura in mia bratscha
Fin chi leva il sulai.

Gnissast a murir in guerra
Schi chi gniss am cufortar?
Infin tant ch' eu sun sün terra
Tai non vegn a invludar.

Eu at rov o chara mia
Tü per mai non plondscher plü,
Quia nun jüda malinconia
Uschè voul il punt d' onur.

Mia armada ais sün la plaza
Et ais temp bod da partir
Quia non jüda sponder larmas
Largia 'l frain e lascham ir.

Sainta co cha 'ls tamburs battan
E la musica va avant
E l' armada ais sün la plaza
Chi s' avanza plü inavant.

Sainta co cha 'ls chanuns sbavan
Qua 's avanza l' inimih,
La battaglia es già tachada
Et eu sun a saimper qui.

Quai ch' eu 't röv o char' amia
Tü per mai dessäst urar
Forsa Dieu a tota via
Vain teis plonts a cusidrar.

Vezast pür cha 'l di svanescha
Il sulai vain a partir
E tü quia sü am tagnast
Largia 'l frain e lascham ir.

Già la saira es arivada
Et es temp gnü da partir
La schüra not oss' am surprenda
Al viadi sto am render
Va in teis let a reposar!

Chanzuns da cumgià.

V.

Vus femnas qui chi stais
Felizis 's po nomner
Sainza pissèr.

Pudais considerer
Co ch'eu stögl ir davent
Da tuots ils meis!

In Trautscha stögl eu ir
Non vain ingün tiers me
Oter co Dieu!

Quaist pass non vess eu fat
Scha propi l'interess
Non vess fat fer.

In quindesch dits stögl' ir
La giövgia da gegün
Mo bain gudent. (?)

O chara juventüm!
Stat sü urai per mai
Ûn et scodün.

Et vus meis chars amis
Insembel tuots unieus
Laschans urar.

Scha vess incunter fat
Schi vögl eu giavüscher
Cha 'm desset parduner

Et vus meis chars famailgs
Giavüsch da perduner
Quai ch'eu n' ha fat.

Mieu cour quel sto alguer
Cur ch'eu stögl ir davent
Da mieu cour cher.

Uossa ais il di rivo
Cha eu stögl ir davent
Da mieu char cour.

Uossa non poss plü ster
Perchè cha' ls camarads
Sum sgür passads.

Ma chara giuventüm
Laschans urar per el
Ûn e scodün.

Noss sar Jachen Flizun
Ha fat quaista chanzun
Per grond' amur.

VI.

L'ura mia es rivada
Ch'eu sto ir davent da chasa,
Ma ingio eu vegn non sà
Mia vita es da sudà.

Cha per büscha m'es toccà
Da cumbatter per la patria,

D'esser saimper vigilant
E soget al cumandant.

Stovair partir uschè dandet!
In juvens dids portar schlupet!
Juven sun nun poss dir oter
Onns n'ha sul bè vainch e quatter.

In grond privel manerà
Quista vita da sudà,
Ma ningün nun po jüdar
Otramaing nun's po müdar.

Blers da quia han algrezia
Ma ils meis han grond tristeza,
Mo quai lösch non dürarà
Cur Dieu vol tot müdarà.

Pac profit han quels dal sgür
Ossa chi's aleigran pür,
Blers piglessan eir ma sort
Am vezessan dafatta mort.

Eu vögl tant e tant adüna
Rischar la mia fortuna
Perché Dieu da suringio
Saimper vegna am star pro.

Ossa as di adiou in tschertezza
Tots meis camarads am spettan,
Cha quist pass sto ossa far
Ossa as rimetter sül marchà. (?)

Adiou mamma frars e sor
Ch'eu as am da tot meis cor
Mo sün vo non vögl laschar
Di e not d'am impissar.

Adiou chara juventüna
Ruvai eir per mai adüna
Cha quai n'ha il plü gugent
Co ün tesor d'or e d'argient.

Eu dumond a tots pardun
Ad ogni ün intuorn intuorn,
Scha qualchosa cunter vess fat
Schi giävüsch eu pardunai.

Bleras larmas vegn a sponder
Tots per mai o dolur gronda
Mo qua ingün nun po jüdar
E neir quai as po müdar.

Eu giävüsch cha ingün nu' ria
Da la mia deblä poesia (!)
E scodün per sia buntad
Nun am vögla invludar.

VII.

Sü e laschans baiver
Nos vin exalent,
Stat bain meis amihs
Eu vegn uossa davent.
Stat bain vus muntognas,
Sta bain tü comün,
Sta bain tü mia stanza,
Bain stetta scodün.

Amihs nus qui eschens
Amihs lain reistar,
Quai chi es stat contrari
Vulains invludar
E tü del qual saimper
Sun stat bain fidä
Infin a la mort
Sarrast tschert bun grä.

A vus mattans tottas
Tot bain giävüschains
In buna memoria
As tegner vulains
E tü chi est mia
Portai n' ha dolur
Adiou tü est scritta
Chafol in meis cour:

Per no qua sün terra
Lö stabel nun ais
Nus pelegrinains
Vers ün oter paiais
Intant cun pazienza
Portains nossa sort
Gnins no ans riverar
Quai ns saia cufort.

VIII.

Dileta mia sta a Diou
Eu vegn uossa davent
O dūr momaint, separaziun
D' ün cor real benign e bun
O painas o turmaint!

Dileta mia, cor sincer,
Eu tir d'avent da tai
Per pudair tant plü bod tuornar
Nel lö ch' eu am per abitar
O rösa d' odur bun.

T' impaissa pür mia chara amur
Cha eu nu sun sco quels
Chi van per tot il mond intuorn
Cherchond danèrs per lur gnadogn
Ch' ais spüra vanitad.

Il pegn ch' eu dun a tai quia es
Meis cor in teis imaint
Però conserval sainza frod
E dam il teis plain d' amur chod
Alura sun cuntaint.

Giavüsch a tai d' ün cor sincer
Sandad e grond dalet
E cur qualcha contrarität
In tias vias gniss büttà
Schi 'l segner alva via.

Adiou, per tai sun pisserus
Tü stanza da meis cor,
Schabain nus eschens lönch d'avent
Sch' ils cors sun saimper eir preschaints
T' alegra pür cun mai.

Tü fast a mai eir suspürar
Per tai o char amur,
Nun post neir tü am salüdar
Cun teis bun pled dad ün bun cor
O schi che post tü far?

Che jüda plü intardamaint
Il temp cloma per mai,
As rend' usché teis cor cuntaint
Per chi gnara surlevgiamaint
O chara dam il man. —

IX.

Adiou meis amur, adiou meis char cor,
Adiou meis amur, adiou meis tesor.

Eu sto bandunar a tai meis char cor
E quai sto dvantar ant cha 'l mais glivra or.

Am vain mal nel cor cur ch' eu am impais
E per dir tras or eu sun tuot surprais.

Per tai mia diletta invidas eu vegn
Meis unic badent e meis unic sustegn.

Teis nöbel tratar eu n' ha nel imaint
Ach tü meis cor char tiram or dal turmaint.

Et lura lascham ir ch' eu possa tuornar
Pro mia cumpagnia ch' eu possa tuornar.

Scha Diou voul ch' eu tuorna ch' eu tuorn inavò
Schi vegn eu d' inviern per star quia sur stad.

E lura cum tai eu vögl bain passar
Meis temp inandret sainza minchunar.

X.

Chara perchè tant suspürast
Che at manca o pover mè?
Ach quai para cha tü eridast
La radschun nu sa perchè.
Forsa sast tü a quist ura
Cha damaun vegn a partir
Schi at rov o chara spusa
Cum tias larmas nu 'm far ir.

Il destin vol ch' ans separan
Per ün temp schi ch'è vost far
Tü cum mai bain at prepara
Al dūr pass cha stains rivar.
Quai nu jüda sa ingotta
Havair painàs e dulur
La fadia gronda totta
Da star ora ha teis spus.

La partenza bain crudela
Bler àngosch' am sta sül cor
Da stovair laschar mia bella
Bé suletta quia inavò;
Pür eu stögl am sotameter
Stovarà bé obedir
Al cumond chi nun am spetta
Meis impegn es da cumplir.

Talas sun las circostanzias
E las dūras condiziuns
Da nus oters in silenzi
Pelegrens povers grischuns,
Chi per guadagner nos viver
Stovains ir pel mond intuorn
Bandunond nossas famiglas
Nossas chasas e contuorns.

Tant dandet tū am bandunast
Est usché indifferent
Cha pūr uossa am manzunast
Cha daman vost ir davent?
Tū nu vost ch'eu paina indūra
Eu nun vögl am malquintar
Sco ün crap stess esser dūra
Scha nu vess da suspürar!

Sch'eu mia chara nu vess tmü
D'at far massa displaschair
Schi dalunga ch'eu ha savü
At'vess fat eir a savair.
Ma usché a l'improvista
Quel trist uorden es rivà
Cha surprais e smort in vista
Bod pers via eu sun reistà.

Massa lönch am fetsch eu spranza
Nun havair davent da star
Nel supren eu n'ha fidanza
In pacs anns da retuornar,
E rivair mia spusa chara
Chi l'oget ais da mia sort
E sulet ais chi displascha
A meis cor infin la mort.

Quistas sairas daletusas
Cha cun tai eu passantet,
Dits et anns pareivan uras
Quist mais bé ün di paret!
Cur davent sarà da tai
Anns ils mais am pararan
Et ils dits lungs bé sco mais
Et las uras bé sco dits. —

Uossa bod l'ura s'aprosma
Del viadi ch'eu stögl far
Ach quai para ch'eu nun possa
Usché bod at bandunar
Il sang m'ardà in las avainas
O eu am saint da murir.
Che martiri! ach che painas!
Eu nun poss amo partir!

Eu sun bain disfortünada
Che gnaraja or da mai?
Forsa reist qua bandunada
In smanchanza crod a tai.
Pasarà meis dits cun plondscher
E meis cor fich contuorblà,
Stovara saimper rimplondscher
Il cuort temp ch'elt'ha apretschà.

Ach meis bain tū am cognoschast
Schi perché vost am ferir
Laschast gnir quels plets or d'
Ch'eu vegn forza at tradir. [bocca
Impussibel es ch'eu possa
Invlüdar tot quist amur
Vögl plütöst murir jüst uossa
Co dvantar ün traditur.

Sias fidela e costanta
Sco ch'eu sgür sarà cun tai
E at impaissa chara amada
In teis cor zond sur da mai
Cha bain spert am vöglast scriver
Racumond eu charamaing
Fors' avant amo ch'eu riva
Al destin l'istessamaing.

XI.

Malbruc nun ir in guerra!
Mironmtontoriantera.
Tü'm dast paina e dolur.
Malbruc nun ir in guerra!

Tü'm dast paina e dolur.
O nun at tmair o chara
Ch'eu stögl ir per onur.

La paina es tanta gronda
Mera dad ir in Olanda
E laschar qua mia amur.

O che amur plü bella
Da star pro tai fidela
Pro tai o char amur!

O lascha ch'eu at abratscha
Las larmas da ta fatscha
Sun causa da ma mort.

Saia in Frantscha o in Türchia
Sarast la Spranza mia
Mia spranza e mia sort.

O chara mia bella
Eu't rov saiaast fidela
Vers il teis char amur.

Eu vegn davent da quia
Cun grond melanconia
Be per tai meis char cor!

XII.

(*Dialect da Sent.*)

Totta not ch'eu m'insömgièva
D'havoir ma Spus' in bratsch
Sdruaglongd ch'e'm sdruaglèva
I plü ch'è la perdèva.

Cur ch'eu füt tot sdruaglà
Schi l'haveva totta persa
Quà jet via sot sas fanestras
I cumanzet a chantar:

„Chara bella scha tü est quaint
Schi riva i laschan ir aint
Bricha per ils bains ch'è 't vö
Ma per inamura ch'è sun.“

XIII.

La mamadonna da Barbla.

(*Dialect da Sent.*)

In davo-pigna sta siond il chòd
La mammadonna da Barbla üna vegla,
L'es orba da löneh nan nu dòda nèt bòd

L'es tot-a-fat dūra d'uregla. —
Barbla in stüva fila suletta
I suosda cun lungurella
Da 'ls discuors da la vegla ha 'la pac dalet
I s'impaisa sün öter èr ella.
La vegla tavella in quà et in là
Temps vegls i costüms ella loda
Co cha prudenzia i castitat
Pürmass' hozindi nun as doda
A la fin quint' la üna tarabla
Per dar ün exaïmpel a junfra Barabla:
I dèra üna juvna, uschè disch la vegla,
Pür taigla ma Barbla i jüza l'uregla,
Bella da fuorma i da visiun,
S'chattev' la fich bella i vèva raschun.
Mo filar nu lèvla i cusir nèr brich
Bè verar süls mats la plaschèva fich,
Infin cha cun viver uschè malprudaint
La gliod mossèva sün ella cul daint.
Fin ch'ella ün di in baselgia dafat
Invlüdet dad urar per verar süls mats.
I Diou lura as gritantet
Ch'ella ma plü verar nu podet.
Quista istorgia pür tegna avant ögl
I lascha servir per exaïmpel
Imprenda a cusir i far plain in bögl
Ma nu guardar sün ün saïmpel.
Barbla's impaisa e disch per sai:
Tü fallast ma vegla, quista saïra
Scha vaira chi foss' schi sgüra nèr è
Nu vezess plü per vaira. —
Intant ch'ella fa quists impissamaints
Clocca sün fnèstra cun duas daints,
Chi es quai la disch i's vol dozar
Qua vez' la ün juven as aprosmar.
Quist juven ella cognoscha bain
L'es quel dal qual sès cor es plain
El bütta salüds i bütchs cul man,
Co po ün tal juven rovar invan?
Plan's riva l'üsch i el vain aint

Mo mamadonna es massa ardaint
Chi es quai, Barbla? Dim pür spert
L'üsch am para ch'el s'haia avert.
Na, na, mamadonna quai es bé erur
Quai es bé il vent chi fa ramur,
Mamadonna s'impaisa quai sarà,
In ün momaint ella dorma fingià.
Mo cur ch'ell'as sdaisda o dalur
Schi dod' la ün inleiantaivel ramur
A sfarsfuoglar i scutar dad ôt
L'uregla da la vegla as jüza bod.
Inchün es Barbla, malom pro tai
Eir sch'e 'nu vez, schi doda quai.
Sün quai subit or davo pigna ella vain
I serra sès üsch clòs i bain
Intuorn stüva ella va curond
Il tradutor dapertot cherchond
Mo tot sès scherchar quel dèra invan
Ch'ella palpüglèva via i nan.
Fintant ch'ella disch: am vögl fidar
Sün tai ma Barbla, bè na eridar.

Quist'istoria mossa co cha mammas i mamadonnas
Par perchüurar lur mattas
Dovran duas ögls i ureglas sco jattas
I darchè crai chi staintan!

XIV.

Meis juven cor quel es fich contristà
Per üna rösa ch'el ha tant bramà,
Per üna matta per üna bella
Per podair ir a discuorrer cum ella.

Ma uossa am es gnü l'ocasiun
Siond rivà in ün lö uschè bun
Da pudair ir, da pudair rivar
In ün lö secret per la dumandar.

Vo bella chara s' stess rovar üna grazia
Cun amur gronda da verar vossa fatscha,
E meis man dret as podair dar
Ma uossa chara am vost seguitar?

Ma quista saira am less jent maridar
Marusa chara dim scha 'm vost piglar,
Ma tū a mai ed eu a tai
Marusa chara dam il man in fai.

Il meis intent nun es d' am maridar
Mo in meis stadi 'less gugent restar
Mo schi perquai as vögl avisar
Cha vo ün otra dessat cherchar.

Id es lung temp cha 's veva marusada
Cun amur gronda as veva dumondada
O che raspоста ch' eu stögl dudir!
O dolur gronda! Meis cor sto murir!

XV.

Ach eu sun gnü qua zond in prescha
Per palisar la mia amur
La quala ch' eu cun grond tristeza
Sto raquintar la mia dolur.

Daspö lung temp meis cor t' amaiva
Da tia beleza inamurà,
Ch' eu di e not sün tai pensaiva
Sün tia beleza e castitat.

O chara dim sün quai ün pled
E fa meis cor ün pa alegrar,
Meis juvens dids aint in grond led
Nun vöglast brich laschar erodar.

Da grond dolur ch' eu sto sofrir
In terra fessast bod mai ir
Lura gnissast bain at irüglar
O chara, chara quai nu far.

O tū mia chara eu di a tai
O tū est bain plü chara a mai
Co svest la clèritad del di
Cusidra sch'eu sun teis ami!

Bain es a mai gnü ad uregla
Dals teis üna trista novela
Cha quels nu vöglan laschar dvantar
Per mia spusa a tai neir dar.

In quant a la roba scha hast da plü
Onur n'hai eu bé tant co tū,
Ûn cor sincer sainza fösda
Port eu cun mai Diou sia ludà.

Onur, sandad ed ün cor net
N'hai eu chi jascha sot meis tet,
Roba belleza e castitad
Bain's chatta eir aint in tia chà.

Eir scha 'ls teis cunter s'lessan büttar
Da non laschar quai operar,
Scha Diou a no aint in quist mond
Anns separar anns vol per zond.

XVI.

Giavüsch la buna saira
Charischma matta bella
Eu fich giavüsch pel veira
Da sezer jo sper ella.

Bainvgnü persuna chara
Bain jent eu as vez vgnond
D'algrezia singolara
Meis cor va movantond.

Eu less ruvar vus bella
Scha 'm fessat ün pa d'larg.

D'am sezer jo sper ella
Da vossa dretta vart.

Vo dumondais licenzia
Licenzia 's vögl eu dar,
Vossa bella presenzia
Po chöntschi quai operar.

Sün la licenzia datta
Am vögl eu qua tschantar
Sper vo o bella matta
Eu's rov d'am perdunar.

Ingüna perdunanza
Vaivat da dumondar
Vossa bella crajanza
Laivat usché mossar.

Scha daschess a vo bella
Üna chosa dumondar,
Siond eu sun qua sper ella
Vos man nan da piglar.

Vo bel scha as degnaivat
Il meis man via da tor
Schi la licenzia vaivat
Dun via da bun cor.

O buna sort, fortüna
Ch'eu n'ha d'alejer star
Vossa bella persuna
Vögl havair dumondà.

Sch'eu daschess a vo bella
Meis cor apalisar
Schi üna chosa ad ella
Vuless eu declarar.

Vo bel in confidenza
Podai vos cor slargiar,
Haiat brich dubitanza
Ch'eu svögla snarantar.

Vo bella ma marusa
Eschet infin a qua,
Uossa per mia spusa
S'vögl havair dumonda.

O che gronda dumonda
Cha vo vai'fat a mai,
A mai para bain gronda
Pero nu snai eu quai.

Mes cor eir coresponda
A vo o sar vo bel,
Da quai am fetsch grond bonder
L'amur ch'eu port ad el.

O che dutscha rasposta
Vo bella am daivat qua
Cha bè per quist aposta
Per far quist pass sun gnü.

Eir la vossa dumonda
Meis cor ha movantà
Prov cuntainteza gronda
Cun vo da far müstà.

Lung temp ch'eu 's ha amada
Vo bella in secret
Uossa in üna jada
Vai'surleivgia meis pet.

Eir eu chara persuna
N'ha il meis cor cuntaint
Siond ch'a vo adüna
N'hai tgnü in meis imaint.

Vo mia diletta spusa
Uossa as poss nomnar
Chosa plü alegrusa
Nu'vess podü dvantar.

E vo persuna chara
Uossa 'as poss dir meis spus
O sort, fortüna rara
D'am alegrar cun vus.

Cha 'l tschel ans benedescha
Vulains dir amenduos
Cha nos fats reuscheschan
Tenor vögla da Diou! —

XVII.

Bella dim co l'es passada
Teis cor hast da mai retrat,
Tia amur es rafraidada,
Che me es la causa stat?
Non hai eu cun ün cor bun
Vers tai fat mia obligatiun?

Ma qualcha querela forsa
O da roba o da danèrs,
Ha teis cor usché manà
Sco chi es dvantà cun blers
Vaira es quist sco ch'ün disch
Il danèr cumonda fich.

Greiv nun pigl eu totta via
Alla leiva vögl piglar
A chi plascha l'amur mia
A chi nu plascha vögl laschar.
Containt stun sco ch'eu sun
Schi non saint cridar ningün.

Schi containt sun eu adüna
Aint in tot meis tor a man,
Il tschel po am dar fortüna;
Forsa hoz oder daman
As po müdar d'as müravglar
Et il pover rich dvantar.

Eir scha tü'm bandunast uossa
Ma non vögl eu at ödiar,
Meis cor sainper vers tei mossa
Tot il bain d'at giavüschar.
Viva bain sco chi's convain
Sia teis cor d'algrezia plain.

Eu nu sa 'm dar cuolpa ingüna
Quai stovrast tü svesa dir
Cha meis cor vers tai adüna
Ma non ha voglū guinchir.
Ma buns plets e buns efets
As flisaja or d'ün cor net.

'M demossar stögl eu aquia
Sco cha vissa ma nun't vess
Ma la cuolpa quella es tia
Dal defet cha eu patesch,
O dolor quai fora il cor
As dismetter da l'amur.

Cun dalet pro tai eu jaiva
Per pudair be discuir,
L'amur perder nu vulaiva
Ma sco 'n müt stögl davent ir
Plü nun crai dad esser bain
In teis cor scrit aint dad aint.

Perché cura ch'eu craiaiva
Dad esser da tai amà
Ögladas e plets am deivast
L'ultim sun stat ingiannà,
Uossa sà ch'eu nu sarà
In teis cor ma plü amà.

Uossa at dun la buna not
Sta bain cun il charischem teis,
Or d'imaient at lasch eu tot
Usché es stat vögla da Deis
Eu dscharà quai es passà
Usché es stat ordinà.

XVIII.

Chanzun mundana.

(1794.)

Ils peschs aint in l' aua san saimper noudar,
Üna fausa femna sa saimper cridar,
Chi talas larmas tschert vain a crair
Vain ingianà cun grond displaschair.

Ils taglalainas quels fan astellas
Mo quellas nardats nu sun fich bellas,
Chi chi po schivir l' ocasiun
E non schivescha quel es ün minchun.

Eu n' ha tgnü letta da duas schiabels
Vess podü tscherner ün da quels,
Avant ch' eu m' haia resolvü
Cul chül per terra sun sezü.

Scha üna signura havess fallà
Et in trais mais ün mat chattà
A quella gnissa cumpati
Ad üna povretta dat chasti.

Sun stat ün di in ün tschert lö
Qua am es gnü ün simel jö
Zapeivan l' aua a las gialinas
Cribleivan il gran a las pulschinas!

Chi voul purtar plü aua nel flüm
Nu vain lodà per quai d' ingün
Et eir scha 'l pover duna al rich
Non vain stimà per quai zond brich.

Chi fabrichar vol sper 'na via
Schi a chi passa spera via,
Sto laschar dir seis sentimaint
Cun bain tschel sia ignoraint.

Ad ün ustèr chi la vol far
Il seis intent vain a fallar,
Per ingionar üna vegla vuolp
Stost savair far divers gronds cuolps.

Ufants chi vöglan imprendèr blèr
Ston blèr patir e stübgiar blèr,
Cha ducturà nun es ningün
Sainza fadia, cuosts e starschin.

Scha invüda hast in tia chà
Non 'vair bun cour e rialtà,
Opür scha quel nun voul aintrar
Schi la veistmainta nun scharpar.

Scha ün secret hast in teis cour
Plü co cun ün nun stoust dir our,
Sch' tü disch a duas schi san eir trais
Intant il fat vain a palais.

Dal luf sül feld non desch 't fidar
Neir del jüdeu cun seis jürrar
Main la conschienza dad ün preir
Perche tuots trais 't ingianan eir.

N' ha invidar ün a jantar
Sun stat stupi da seis tratar
Scha seis butatsch havess suostgnü
Las maisas vess' el travondü.

Cur han las mürs lur carnaval?
Cur cha 'l giat dorma o ch' el ha mal,
La servitüd lur spass eir fa
Cur cha 'l patrun es or da chà.

XIX.

Üna chanzun del café.

Cafè roba dad' amur
Chi dal sön ans sdaisda our,
Cur cha 'l cor es agravò
Schi 'l cafè arschainta jò.

Ach bavronda fich stimada
E tü conna fich amada,
Nossas gulas aman què
Bè scha quai ha nom cafè.

Vain dit mal mo na da mai
Bè da quels chi nun san quai
Tösssi 'l nomnan els pel vair
Mo eu 'l nomn „meis grond plaschair.“

Viva brastulin 'legraivel!
Viva tü muglin plaschaivel!
Viva eir las tazas grondas!
Viva quels chi quellas aman!

Vus padellas 's alegrè
Cur chi 's mola jo cafè,
Latt e zücher 's alegrè
Cur vezaivat gnir cafè.

Sduns d' argient pür 's alegrè
Cur cha vus masdais cafè,
Biscutins vegnan portads
Gio 'l cafè per gnir bognads.

Cun cafè 'ns vulains tratar,
Cun cafè 'ns congratular,
Cun cafè ans bavrantar,
Cun cafè ans spisantar.

Nos tenor est tü per tschert
Ch' alegrar ans fasch bain spert
Bass e alt o che concordia
Cur cha 'l cafè ha la victoria.

Nos discant amabel chant
Cur cafè ans vain avant
Quaist' esenzia es per mé
Be scha quai ha nom cafè.

XX.

Chanzun da baiver.

(Tradüt del tudaisch.)

Sü frars e laschans star aleiers
Viver vulains no quia sco prejers
Pro vin, vinars, jö e tabac
Da baiver il Deis es Bac.

I non 's po sainper bè stübgjar
Ma 'd temp in temp eir conversar
D'las votas as sto leiers star
E 'ls plains maiöls oura svödar.

O frar o pigla teis maiöl
I pro la bocca avant nos ögls
Il vöglast tū quel sū tschantar
E totalmaing oura svödar.

Ami eviva la tia amanta
I la cumpagnia totta quanta,
Viva la nossa patria!
I quels chi quia stan da chà!

Bun pro ami at farà bain
Quai cha nel vainter hast miss aint
Viva la nossa libertat!
Viva quels d'no il plü a char!

XXI.

Chanzun sur duas amants.

Sot ün bösch verd eiran duas amants
Piglond cumgia feivan gronds plonts.

No stovran bain as sparaglar
Pel mond intuorn stost viagiar.

In set ons fetsch il meis pissèr
D'havoir imprais il meis manstèr.

Scha tū set ons stost ir pel mond
Schi eu stua qua sün tai spetond.

In tot quel temp nun ha el mà
Dat novas ingio 'l's vess chattà.

La juvna bain as impissond
Sot quel bösch verd jeiva cridond.

Eir quists set anns sun passads vi,
Sco quai füss stat bé ün sul di.

Quà gnit ün juven à chavà
La salüdet tot charamaing.

O juvna dit che sun vos plonts
Perché cridaivat usche zond?

Id es trais eivnas sur set onns
Cha meis amà es i pel mond.

Co as nomnaiva quel vos char
Schi novas forsa poss as dar?

Ushé 's nomneiva quel meis char
Fin a la mort ch'eu 'l vögl amar.

Eu sün passà tras la cità
Jüsta quel di ch'el ha spusà.

Che giavüschais dimen' a quel
Chi 's es stat usché infidel.

Eu al giavüsch ch'el viva bain
Dal tschel chi tot il bön pervain.

Eu al giavüsch felizitat
Sco tantas stailas in vardat.

A la fin eu giavüsch avant tot
Cha Diou 'l detta üna buna not.

Quà seis fazöl el gio piglet
Las larmas sias jo terdschet.

Eu sun teis spus, teis amur char
Fin a la mort at vögl amar.

Eu n' ha voglū bé provar our
Per vair scha tü 'm amast da cour.

Scha vessast dit alch diferent
Schi sül mumaint füss i davent.

Diou vögla eir ans benedir
Sa fatscha sur no far glüschir.

Diou detta eir in nossa chà
Il bain cha tü hast giavüschà!

XXII.

Üna saira jeiva ora spèr il mar
Et eu cumanzeiva là a spassisar,
Eu da cor chanteiva là üna chanzun
Schi bainbod udit' eu ün' amabla yusch.

Üna juvna bella vez, vers mai a gnir
Et am dscheiva quella: dim che quai vol dir
Ün tavan da terra dod eu a chantar
Tü uoss' am declera che quai vol maniar.

Stupi meis cor steiva cur ch' eu la vezet
Lura ell' am dscheiva guardam pür indret
Sia grond' beleza eira tschert usché!
Et eu cun prontezza, via pro ella jet.

Eu 'la giavüscheiva ch' ella dess chantar
Ell' am respondeiva quai nun po dvantar.
A chantar ch' eu gniss schi da sgür at di
Tü at rumanzessast e nu sduaglessast plü.

Quista juvna bella cumainz' a chantar
Üna vusch fich bella dod eu a chantar,
Quai ch' ella chanteiva, nun saveiv' incler
Ma quai am pareiva üna vusch dal tschel.

Chara juvna bella eu 't vögl seguitar
Tia vusch fich bella fa meis cor legrar,
Eu 't vögl dar per spenda quatter milli rentschs
Cun bun cor at dun tot quai ch' eu posed. —

O crastian da terra salva tot per tai
Tia richeza blèra nun am po jüdar,
Siond la chasa mia sta in mez il mar
Tü a totta via nun post seguitar.

Scha quai nun po esser dad at seguitar
Stögl eu laschar esser et am cuntaintar
O tü juventschella schi va e sta bain
Giavüschet a quella, plü nun as vezain.

XXIII.

Chanzun davart il morderetsch segui
in Paris.

Chi cor, chi batta l' üsch tant fich
Va ora donna e guarda pür,
Fors' esa cora ün pover hom
Chi 'xarà fraid e gronda fom,
Il vent quel boffa furius
Laschal gnir aint da bod tiers nus.

La povra donna fastinond
Perché chi gniva fich clocà,
Ma Diou cur ella ora gnit
Subit ün morder l' asaglit
E bleras bottas ha la gnü
Da quels gronds morders sün seis corp.

O povra chasa, ach sgrischur
Tot sbondriada füt alur
Mazà 'ls patrums, famegls, ufants.
Tot ingolà fin la daman,
Dech ün infant es stat vanzà
Quel es fügi e s' ha zopà.

Il morder ha el cognoschü
Cur aint in chasa d' not es gnü,
Farrèr quel eira tschert del sgür
Chi invular vuleiva fich,
Ma cur il di es stat scleri
L' infant es pro il jüdisch gnü.

Tremblar stovrast tü e sbrair
Siond o char hom cun mai stost gnir
In chasa ils morders han spons sang
Han tots mazà rabgiusamaing
Bé eu sulet sun stat fügi
Et il farrèr n' ha cognoschü.

Subit il jüdesch ha piglà
Sudats, pro il farrèr rivà
Schi qua la donna vulet dir
El nun es qua schi bain del sgür.
Mo el vezet qua duas ufants
Sper chasa leiers e cuntaints.

Qua ha 'l dalunga dumondà
Il jüdesch syess: il bap es qua?
Ils ufants dischan l' es in schlèr
Cun oters blèrs quintond danèr
Dumbrond argient et òr pasond,
Tadlai òr et argient rod lond.

El veza qua quels sanguinats
Cun sang sco morders desperats,
Lur cor quel eira indüri
Cur cha l' invol gniva sparti,
Mo Diou ha quai bainbod müda
Ingün da quels ha richantà.

Qua lasch' il jüdesch tots piglar
Et in chadainas tots fermar
Il mond plü nu 'ls vulet patir
Subit il bojer fettan gnir
Uschea füttan tots mazads
Infin a ün galeotinads.

O crastians! Cunsiderai
Ils morders vaincheduas e dschai:
Bricha sco quels nu vögl eu far
Ma vögl cun pac esser cuntaint
Brich sponder sang chi es inozaint!

Diou detta grazia a minchün
D' as impissar sün nossa fin,
Da craier in Crist e viver indret
E far il bön cun vair dalet
Acìò cha in tshel possan rivar
E beadenscha là jertar.

XXIV.

Chanzun nova cuntra la generala superbia, chi as manifesta in
grond' abundanza nel preschaint.

As po chantar nella melodia: „L'otra saira bacharia“.

Stupeat reist eu aquia
L' cuors del mond considerand
In che esser ch'el es gieu
Vegn adüna meditond.

Veziönd quantas müdedas
Da nos antenats innò,
Chi in quel sun gnidas dedas
Sco que' clèr tuot vair as po.

L' hümmiltad quella regnaiva
La virtüd vair' eir sieu sez,
La sinceritad s' chattaiva
E quaist pü uossa non vez.

Religiun pü non valla
Stond as veza poch efet,
La pü gronda part ais malla
Chi ama bè van dalet.

Simulatiun corruotta
Ho piglo il suramaun
Cha 's fer buns eir lo gliend tuotta
Tras virtüd da quella san.

Tot il bain far ais svanieu,
La superbgia ho piglò lö
Et co 'l vizi in compagnia
Fat han da virtüd ün giò.

Scha ün guarda la misergia
Cha' ls pauvrets in chesa han
Ais' bondanza da superbgia
Ma manguel da charn et pan.

Scha guardain alur in teista
Cumanzand il plü süsom
Clèramaing as manifesta
Cha superbgia port il pom.

Guardè quantas mattas bellas
Chi as veza nel di d' hoz,
Cul culöz plain d' marinellas
E vstieus alvs cun ün bel boz.

Quaist ais auncha la plü bella
Cha suvenz ün as minchuna
Per cugnoscher la fantschella
Neir plü our da la patruna,

Neir la giuvna opulenta
Chi avuond 'ho mincha di
Our da quella chi polenta
Schiarsamaing ha per mezdi.

Chars amils 's cussagl aquia
Scha vulais as maridar
Non 's inamurè del vstieu
Ma sün chi tuoeh il purter.

S' infuormè della persuna
Scha non v'lais as irügler,
Scha la sai da chesa buna
U figla del chuderèr.

Scha vzais bgeras panpiglottas
Non 's inamurè sün tuot
Ma guardè cha non sai schottas
Opür sdratscha nels pans suot.

Perchè bè sco las Signuras
Sun in cas d' as fiter sü
Perchè vus as inamuras
Cha sainza non poun ster plü.

Eug cusailg cun sincerited
Meis chiers amihls ad ogniün
Da trer pü zieva la bunted
Dal bun arost co dal bger füm.

Et s'impissè cha vanited
A vus nun purterò bger nüz
Pü valaregia l'ümilted
Co üna chesa plaina d'chüz.

Schivi da que ch'ingün 's intria
Ch'ais ün proverbì miss in scrit
Superbgia vo bè anz co la ruina
Et cuostaregia ün grand fit.

A Dieu superbgia es displaschaivla
Et què in general da tuot
Ma auncha plü e 'la sgrischaivla
Tiers chi, chi non possed inguot.

Ma l'ümilted ais tanta bella
Chi la posseda ais bèò,
Sco quel nel muond ch'ais gnü con quella
Zuond cleramaing ans ho mussò,

Cha què saregia ün bun exaimpel,
Chi purtarò eir ün grand früt
Al spiritus et eir al saimpel,
Saron stimos d'havair virtüd.

Et s'impissè d'quella sentenza
Cha chi 's adoz 'vain abassò
Et piglè quella a preferenza
Quel chi 's abatta vain duzò!

Perchè superbgia e van dalet
Quels vegnan bod a passar via
Alura tuot in ün dindet
Ans reista bé gronda fadia.

Ma quel chi viv' in hümilted
Ho in sia orna ün vair pos
Et alla fin l'èternitet
In cumpagnia dels beos.

Ach schi fè uossa quella tscherna
Sco què chi disch quaista chanzun
Schi gnis a vair algrezch' eterna
Et a schivir l'afflicziun. —

Quel chi fet quaista poesia
Ais da poch i our dal paiais
Non vulais fer per cusailg sieu
Schi fè bè sco cha vus vulais!

XXV.

Aplicatiun sün l'antecedenta chanzun.

Stupeat reist eu aquia
Supra ma prüma chanzun
Da stovair am der fadia
Et fer quaista applicatiun.

Per fer a savair a quellas
Sco chi 'm ais sto requintò
Cha sean gnüdas rebellas
Vers il sens da mai trattò.

Tuot l'intera Engiadina
Ho ludò la mia chanzun,
Ma in Craista o Schlarigna
Ocho, nouv da quellas sun,

Chi cols giests e con la buocha
Han d' havair fat a savair
Cha quai senso las pertuocha
Et cha quai las sto dolair.

Eug non voless tshert in vardet
Cha füss stö da contradir
In ün lö da pieted
Sco ch' eug d' hé' sentieu dir.

Siand quell' eira üna masdina
Componida per il mel
Per l' intera Engiadina
Da Puntauta infin a Segl.

Sün spranza cha quella saia
Fatta per guarir il mel
Il quel melavita craia
Havains tuots in generel.

Fin cha tela malatia
Our da nus quella non vain
Non podains plaschair a Dieu
Et neir alla glieud da bain.

Mas cheras mattas da Schlarigna
S' poss dir ch' eu non 'vess ma cret
Chi vess podieu tel masdina
In vus prodüer tant poch efet.

Anzi tuot a l' incontrari
Il vos mel ho pegiorò
Fand vaira cha pü necessari
Saia ad agradir il pcho,

Et fer beffa d' ün chi prova
Tiers il bain da sugerir,
Per tiers ün otra vita nouva
Gnissas bain eir as convertir.

Pü non as serva der fadia
Neir ingün sugerimaint
A scodün chi ais naschieu
Et vuol morir eir ignoraint.

Quaist elèr vezain our d'ün exaimpel
Sco ch'eu d'he' sentieu a dir
Cha infina aint il taimpel
Suvenz as vezan ad a rir.

Scha dimena il pled del Segner
Cun arir vain eir spretschò
Schi auncha main as po sustegner
Què cha 'l dotur ho ordinò.

Schi conservè pür vossas taras
Sco chi bain plescha a voss cours.
Schi sco las juvintschellas narras
Gniros eir vus sarredas our.

Vus clamaros dschand: Segner, Segner
Laschans intrer aint eir a nus
Ma el vain l'üsch serò a tegner
E disch eu non cognosch a vus. —

Ma bain felices saran quellas
Chi haun a temp l'öli pinò
E sco las sabgias juvintschellas
Sper l'üsch il spus haun aspettò.

Quellas lur cun grond alegria
Aint in la chambrà aintraran
Et con il Spus in compagnia
Etern' algretia giodaran.

Schi meis cussaigl aunch üna gieda
Scha que güdess vuless eu dèr
A tuotta cumpagnia ameda
A temp sper l'üsch d'ans preparar.

Cun la provisiun del öli
Cha el retschercha ta tuots nus
Perchè non vegnans con cordöli
Chatschòs d'avent da nos cher spus

Ach non savains quant cha què dūra
Fina cha 'l spus quel vain a gnir,
Ne vains neir üna süjertet sgüra
Quel hura cha vains da murir.

Schi cheras mattas fè da scortas
Crajè sch' as podessat garder
Bè sessaunt' uras davo mortas
Schi gnissat sgür as irrügler.

D'havoir tant temp mal impondieu
Et cun superbia da vestir
A què trid chüerp mel savurieu
Chi vo in terra as marschir.

Et quaist ans stu vess esser norma
Da banduner superbgia e mel
Et da chercher da vstir noss' orma
Chi ais chosa immortela.

Scha non savais da chè sort d' vstieu
Cha quella vains dad' ifiter
Legè pür bger il pled da Dieu
Schi quel vain tuot as amusser.

O schi laschains no tuots insembel
Dad üna vart la vanited
Guidains la barcha cun quel rembel
Chi 'ns maina tiers l' eternitet. —

Chi ais eternitet beeda
Inua chatarons il spus,
Chi ho la chambra prepareda
Scha fains sa vögla cir per nus. —

O schi fain tuots la vögla sia
Il chè s' asgür chi nun ais greiv
Et cur cha nus spartins da quia
Et cha morins ans sarò leiv.

Hè bain stimò d' metter in penna
Eir quaista mia aplicatiun
Per vair schi saja darcho da memma
O forsa cunter la raschun.

Eir l'otra chi eira vardaivla
Fatta per tuots in generel
L'ais steda bain però nuschaivla
Tiers chi chi vaiva il pü grond mel.

Però speresch cha quaista saia
Ûn bun remeidi per il tuot
Almain a quel chi in Dieu craia
Et chi eir l'ama supra tuot.

Eug chi hè fat las poesias
Confess dad esser stò chargio
Con las pü grandas malatias
Et lönch vivieu in il pcho.

Ma am chatand in stedi tel
Et am sentind granda dolor
Schi per gnir liber da mieu mel
Sun recurieu tar il dotur.

Il quel m' ho do üna masdina
Chi m' ho vout tuotta ma natüra
Fond vair cha quella sai 'infina
Cha qua la mia vita düra. —

Et spranza fatsch' anz co ch' eu moura
Cha vussas svessa stöglat dir
In veziand mia buna ouvra
Cha quella m' ho podieu guarir.

Il quel dotur cha hè agieu
Vögl eir a vus manifester
Ais sto legiand il pled da Dieu
Chi m' ho pudieu bain resaner.

O schi cherschain tuots quia rimeidi
Perchè cha quel es ponderus
E recurin tiers quel grand meidi
Chi a la mort ais jeu per nus.

Quel vain tuot nossas malatias
Tras sia vertüd a remedgier
Intaunt cha nus las plaias sias
Gaian col cour a cuntempler.

Eir il pü ot illüminò
Apostel Paulo dels pajauns
Ha lönch vivieu in il pchò
Et eir in gronds surpassamaints;

Alur udint la vusch da Dieu
Chi gio dal tschel il ha clamò
Ais el bain bod sto convertieu
Et ais rivò fin a quel grò. —

Siand da tela eficatia
Tia vusch da pudair convertir
O Seigner schi fans quella gratia
Tieu pled cun dalet da dudir,

Et fer seguond ch'el ans dictescha
Alur containts ans tschantarans
E pü cha il nos zeli crescha
Et pü dalet cha d'havarans.

XXVI.

Chianzun nova supra ün giuven chi voul cupper 46 boufs in
temp $3\frac{1}{4}$ d'ura a l'üsanza olandaisa.

Viva las crimas, viv il cuppèr!
Viva ils cupunz d'Olanda!
Chi coppan boufs quaranteses
Cun 'na lesteza granda.

Nempe in minuts quaranticinch
Ûn verar e non verar,
Cun ün coppin ch'els daun per sling
Ils fan els ir per terra.

Els haun ün cunst particuler
Chi para da l'impussibel
Cha cur chi vöglan sana mner
Ûn bouf il plü terribel. —

Scha l'ais eir Sprüzig, rabgiantò,
Scha 'l sboffa e scha 'l saglia
Schi 'n ün minut el cupichò
In al sfrachand l'uraglia.

Sar Batrumia ais co preschaint
Chi 'ns porta quella nouva
El ais disposst in quaist momaint
Da gnir nan cun la prouva.

Schi bain gugent vögl as far vair
Sün quaista bacharia
Del schur Wegstein cun aplaischair
A tuot la cumpagnia.

Bain bgeras voutas grands bouvuns
Bè sco chi füss inguotta
And hè fat ir culs chaz amunt
Cun üna sgür arruota.

Piglè dimena sü il bouf
Vus mezchars e fantschellas
Cha Batrumia al darò ün cop
Da rumper las massellas.

Sarò servieu Mosieur Tretschin,
Vsaregias la bravura,
Da vair sieu cunst e bel indschin
Avains 'na grond' premura.

Cò ais il faigl bel e liò
Cha 'l mira dret a challa,
El sto taunt bain e bè cul chò
Cha 'l cuolp dal sgür non falla.

Ch'el guarda bè dad ir a bröch
E cha 'l nu fatscha scrimas,
Donn' Anna sarond l' üsch cul slop
Fügid' ais già sün pigna.

Ans pera già ch'el detta putschs
E ch'el fingia 's retira,
Al voul quarantacinch minuts
Bè per piglar la mira!

Futer, eu sun co per cuper
Intant cha 'l bouf rumaglia
Cha guardain bain da 'l sajettar
Jüst aint per la saraglia.

Tré sü que tschüf, vüs bain tré sü
Cha possa vair la foura
Alura al fatsch cun ün copet
Ir a cupicharolas.

Bravo, bravo, Mosieur Tretschin
L' ha gieu la mira dretta!
Bè sül culöz l' hol dò ün copin
Sainza tocar la creppa!

Schi per Dieu saint cha d' he fallò
D' he gieu la mira torta,
Vus glioud, vus glioud fermal ün po
Cha 'l bouf va our da porta. —

Clapé! clapé! quel chazer bouf
Vus mezchers e vus mattas!
Cha sun i zieva al dad tants cops
Cha 'l sto in la chülatta.

Fügiain da bod nel camerin
Il cuolp ais gieu ad ova
Cha 'l vegn eir el meis sar Gianin
Cha co nun fa bell' ora.

Mo scha 'l voult pür reister co our
Ebain schi pür ch' el stetta
Sar Batrumia nun vain in our
Al güda trar la tretscha.

Sieu cunst il mezcher sa musser
Als voult 'el scha comandan
Ma per inprender il manster
Uen stess ir gio in Olanda!

